

STATSBYGG

Villa Grande

Huk aveny 56, Oslo

Rehabilitering og ombygging

Ferdigmelding nr. 643/2005 Prosjektnr. 10138

Statsbygg

Statsbygg er statens sentrale rådgiver i bygge- og eiendomssaker, byggherre, eiendomsforvalter og eiendomsutvikler. Statsbygg er en forvaltningsbedrift underlagt Moderniseringsdepartementet, og organisert med et hovedkontor i Oslo og regionkontorer i Oslo, Porsgrunn, Bergen, Trondheim og Tromsø.

Statsbygg yter departementer og andre sivile statlige organer bistand når de har endrede eller nye behov for lokaler. Lokalbehovene skal dekkes på en kostnadseffektiv måte. I Statsbyggs virksomhet er hensynet til statens totale interesser overordnet egne forretningsmessige interesser. Statsbygg skal være et aktivt redskap for å gjennomføre politiske målsettinger innenfor miljø, arkitektur, estetikk, nyskapende brukertilpasninger og helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplasser, med bakgrunn i departementenes prioriteringer.

Rådgivning og byggherrevirksomhet

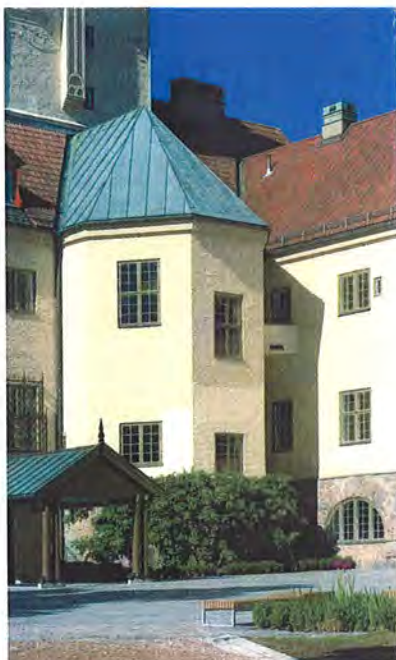
Statens behov for lokaler kan dekkes ved innleie, kjøp eller nybygg. Statsbygg gir råd til statlige etater ved innleie i det private markedet, eller tilbyr leie i Statsbyggs egne lokaler. I de tilfeller lokalbehovet krever nye bygninger eller ombygginger/istandsettinger av eksisterende bygninger er Statsbygg rådgiver overfor statlige leietakere når arbeidene utføres i privat regi, eller utøvende byggherre for departementene når staten selv eier bygningen.

Eiendomsforvaltning

Totalt forvalter Statsbygg ca. to millioner kvadratmeter i inn- og utland. Eiendomsmassen består av sentrale kontorbygninger, høyskoler, spesialbygninger og nasjonal-eiendommer over hele landet, samt ambassader og boliger i utlandet. Statsbyggs eiendomsforvaltning skal bidra til at våre brukere til enhver tid har funksjonelle lokaler tilpasset sine behov. Statsbygg legger vekt på å bevare bygningenes verdi gjennom et høyt vedlikeholds nivå. Samtidig skal Statsbygg bevare de historiske bygningenes kulturhistoriske og arkitektoniske verdi.

Utviklingsprosjekter

Statsbygg skal spille en aktiv rolle i samordningen av statlige interesser innen eiendomsutvikling og arealplanlegging. Avklaring av statlige premisser skal legges til rette for et godt samspill med lokale myndigheter i slike saker. Arbeidet omfatter planlegging for ny bruk av statlige eiendommer som fraflyttes. For å nå de miljøpolitiske målene skal Statsbygg drive en omfattende innsats innen forskning og utvikling (FoU). FoU-virksomheten omfatter også prosjekter som har til hensikt å forbedre gjeldende standarder, forskrifter og regelverk i bygge-, anleggs- og eiendomsbransjen.

Jobbetidsvillaen Villa Grande

Omkring 1860 besto dagens eiendom av to villaer, Grande og Rütli. Nåværende bygning ble påbegynt i 1917, opprinnelig planlagt som privatbolig for generaldirektør Sam Eyde, grunnleggeren av Norsk Hydro. Eydes arkitekter var Christian Morgenstierne og Arne Eide. Omstendighetene tvang imidlertid Sam Eyde til å oppgi prosjektet, og eiendommen ble fradelt og solgt til skipsreder Henrik Østervold. Han engasjerte arkitekt Jens Zetlitz Monrad Kielland til å utarbeide nye og reduserte byggeplaner.

Østervold oppførte råbygget etter Kiellands tegninger i tidsrommet 1918-21. Da var Villa Grande fortsatt bare halvferdig, men bygningen ble likevel et enestående monument over de bygningsmessige ambisjoner som fulgte jobbetidens rikdommer.

I 1921 kjøpte Aker kommune eiendommen Huk og Grande på til sammen 140 mål og det uferdige bygget. Kommunen vurderte å bruke Villa Grande til barneskole, men fant at lokalene var lite egnet. I stedet ble et annet bolighus på den store eiendommen tatt i bruk

som skole fram til 1926, da den nye Bygdøy skole sto ferdig. Aker kommune nedsatte en komité som la fram planer om å bygge restaurant, hotell og bad på tomten, men heller ikke dette ble realisert.

I 1926 kjøpte skipsreder Wilh. Wilhelmsen råbygget og 20 mål tomt. Eiendommen Huk, som Aker kommune beholdt, ble offentlig fri-luftsområde og badestrand. I 1928 overdro Wilhelmsen Villa Grande som gave til staten. Tanken var at bygningen skulle huse Meteorologisk Institutt. Instituttet ble imidlertid lokalisert i forbindelse med Universitetet på Blindern.

Villa Grande blir førerbolig

Villa Grande sto tomt og unnredet helt til våren 1941, da bygningen ble overført til innenriksdepartementets budsjett etter initiativ fra kommissarisk statsråd Albert V. Hagelin. Bakgrunnen var at Vidkun Quisling, etter forhandlinger i Berlin, snart ventet å få tiltre sin tiltenkte rolle som statsleder. Quislings fireroms leilighet i Erling Skjalgssons gate var derfor uegnet av både representative og sikkerhetsmessige hensyn.

Det ble bevilget rikelige midler til å sette den monumentale bygningen i stand og fullføre de storslotte planene til de første byggherrene. Arkitektene Wilhelm Essendrop og Leif Egeberg fikk oppdraget. Det tok nesten et år å sette bygningen med 82 værelser i stand til innflyttingen, og kostnadene beløpet seg til 5,6 millioner kroner. Omregnet til dagens kroneverdi tilsvarer dette godt over 100 millioner kroner.

Maria Quisling deltok aktivt i innredningen av huset og det var ikke bare hennes egen samling av russiske malerier som prydet de mange rommene. Sølvttøy, porselen, malerier og møbler ble eksproprietert fra blant andre kongefamilien, frimurerlosjen i Oslo og Det Norske Selskap, samt fra mange enkeltpersoner.

For å sikre eiendommen ytterligere, kjøpte Staten hele Aker kommunes tomt med park og badeplass, samt eksproprieterte eiendommen til de nærmeste naboene. Det ble bygget et portanlegg med to vaktstuer. Porten hadde massive granittfløyer på hver side. Fløyene ble revet etter krigen. Utenfor vestfløyen ble det bygget en bunker som var forbundet med kjelleren i Villa Grande.

Quisling omdøpte sin residens til Gimle etter Snorre-Edda hvor Gimle er den vakreste salen i Åsgård, dit alle de rettferdige overlevende fra Ragnarok kommer.

Vidkun og Maria Quisling ble boende på Villa Grande til den 9. mai 1945. Samme dag rykket politi og hjemmefront inn på Villa Grande og fant, foruten Maria Quisling, nær på hele Quislings rikholdige arkiv. Arkivet ble sentralt i den kommende landssviksaken.

Villa Grande i årene etter krigen

Fra mai til november 1945 ble Villa Grande overtatt av den allierte militærmisjon ved general Thorne. Bygningen ble leiet av den franske ambassaden i årene 1946 – 1948. I perioden 1948 - 1962 leide Oslo kommune bygningen av Staten og benyttet den som reservesykehus og sykehjem. Fra 1963 holdt

Statens utdanningssenter for helsepersonell til her. Skolen utdannet jordmødre, distriktsleger og helsesøstere. I den forbindelse ble det oppført et internatbygg/hybelbygg i skråningen på nordsiden av hovedbygningen i 1964 – 1970. På midten av 1990-tallet overtok Høgskolen i Akershus hele anlegget, som den disponerte fram til 1998. I 1999 ble eiendommen lagt ut for salg, men salget ble ikke gjennomført. Samme år oppsto idéen om å lokalisere Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge (HL-senteret) til Villa Grande. En viktig forkjemper for dette var tidligere konsentrasjonsleierfange og pensjonert generalmajor Bjørn Egge. I 2000 ga Stortinget sin tilslutning til forslag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet om bruk av Villa Grande til dette formål. Internatbygningen ble høsten 2004 solgt ut av det samlede anlegget. Internatet skal konverteres til boliger, og salgssummen inngå i rehabiliteringskostnadene for Villa Grande.

Bevaring av anlegget

I forbindelse med at Statsbygg fikk i oppdrag å omgjøre Villa Grande til HL-senter, ble Riksantikvaren bedt om å vurdere eiendommens verneverdi. Dette resulterte i at Riksantikvaren juni 2001 varslet at de ville igangsette fredning av hovedbygningen, lysthuset og hageanlegget mot sør. Selve fredningsvedtaket ble ikke fattet før 3. januar 2005, men i mellomtiden ble anlegget behandlet som om det var fredet og byggeprosjektet ble utført i nært samarbeid med Riksantikvaren. Begrunnelsen for fredningen er først og fremst eiendommens krigs- og personalhistoriske aspekt.

I 2001 igangsatte Statsbygg også arbeidet med omregulering av eiendommen. Reguleringsvedtaket ble fattet 14. april 2004 og størsteparten av eiendommen ble regulert til spesialområde bevaring – også portanlegget, alléen og forplassen, som ikke inngår i fredningen.

HL-senteret

HL-senteret – et forsknings-, utdannings- og formidlingssenter

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge, HL-senteret, er en stiftelse som ble opprettet av Universitetet i Oslo i 2001 etter oppdrag fra Den norske stat på initiativ fra Det Mosaiske Trossamfund. Senteres grunnkapital er en del av erstatningsbeløpet for inndragning av jødisk eiendom under den andre verdenskrig.

HL-senteret er et forsknings-, utdannings- og formidlingssenter som bygger sin aktivitet på to pilarer. Senterets hovedpilar er å drive forskning og kunnskapsformidling om Holocaust og andre folkemord. Aktiviteten skal spesielt knyttes til det norske kapittelet i historien om Holocaust. Senteret skal også studere antisemittismens historie og antisemittisme i dag og i tiden fremover, både i Norge og i det øvrige Europa. Med utgangspunkt i den kunnskap disse studier gir, skal senteret drive forskning om beslektede brudd på menneskerettighetene. Senteret skal også studere menneskelige reaksjoner på slike overgrep hos ofrene og deres etterkommere.

Senterets andre pilar er studier av minoriteter, spesielt religions- og livssynssamfunn. Aktiviteten skal fokusere på minoritetenes vilkår i Norge, historisk og i samtiden, samt deres rolle i et flerkulturelt samfunn.

Senterets formidlingsoppgaver skal ivaretas gjennom et tilbud til skoleverket, universiteter og høyskoler og det norske samfunn generelt. Tjenesten, som også skal ha en forebyggende funksjon, skal dekke informasjon og undervisning om Holocaust og massive brudd på menneskerettighetene. Senteret skal formidle kunnskap gjennom opprettelse og drift av et permanent Holocaustmuseum med tilhørende arkiv, bibliotek og audiovisuelle tjenester. Senterets dokumentasjons- og bibliotekstjeneste skal også dekke senterets øvrige forskningsfelt.

En velegnet bygning for HL-senteret

Det var i utgangspunktet ikke selvsagt at HL-senteret skulle plasseres på Villa Grande på Bygdøy. At Vidkun Quislings bolig under krigen skulle bli et senter for studier av Holocaust og religions- og livssynssamfunn, var en skjebnens ironi som initiativtagerne mente i seg selv var viktig og tankevekkende for fremtidige ansatte og besøkende. I påvente av flytting til Villa Grande, har HL-senteret hatt kontorer i Ullevålsveien 105, et forholdsvis lite hus som Universitetet i Oslo disponerte.

Villa Grande er en svært velegnet bygning for HL-senteret, ikke bare på grunn av symbolikken i forhold til krigens redsler. Bygningen er så stor at den permanente utstillingen, som er senterets "flaggskip", får hele 800 kvadratmeter til disposisjon. Dessuten skal det bygges opp en dokumentasjonsavdeling, en utdanningsavdeling og en informasjonsavdeling. I løpet av en sjuårsperiode vil det være ca. 25 ansatte – inkludert forskere og studenter – så kontorkapasiteten vil utnyttes maksimalt. Nærheten til sentrum er positiv for HL-senteret, i tillegg til mulig fremtidig samarbeid med andre museer på Bygdøy.

Rehabiliteringsarbeidet, med Statsbygg som hovedansvarlig, tilfredsstiller alle senterets forventninger. Med dette vil HL-senteret takke alle bidragsytere for den store og svært vellykkede innsatsen.

Stiftelsen senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge

Byggesakens gang

Statsbygg fikk oppdraget om å gjennomføre byggeprosjektet fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet 14. desember 2000. Ansvaret er senere overført til Utdannings- og forskningsdepartementet.

Kristin Jarmund arkitekter AS utarbeidet på oppdrag fra Universitetet i Oslo i 1999 skisser som viser en disponering av Villa Grande til et senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge (HL-senteret). Disse skissene ble lagt til grunn ved videre bearbeidelse av prosjektet. Videre ble det også lagt til grunn at Riksantikvaren hadde varslet fredning av deler av bygningen samt hagen mot sør. På grunn av fredningen ble det gjennom hele byggesaken, fra og med skisseprosjekt til og med ferdigstillelse av byggearbeidene, holdt Statsbygg nær kontakt med både Riksantikvaren og Byantikvaren. Det var nødvendig å planlegge produksjonen så langt i forveien at nødvendige tillatelser fra antikvariske myndigheter forelå i tide. Statsbygg har hatt et godt samarbeid med de antikvariske myndigheter.

Byggeprogram ble utarbeidet i 2001, og etter forutgående konkurranse ble prosjekteringsgruppen kontrahert februar 2002. Prosjekteringsgruppen leverte sitt opprinnelige forprosjekt 1. august 2002. På dette tidspunktet

var det en forutsetning at Villa Grande også skulle disponeres av andre leietakere uten at det var tatt stilling til hvem. Parallelt med utarbeidelsen av forprosjektet, hadde HL-senteret vurdert sitt arealbehov nærmere og konkludert med et ønske om å disponere hele bygningen. Dette medførte at prosjekteringsgruppen parallelt måtte utarbeide alternative skisser hvor det var forutsatt at hele bygningen skulle disponeres av HL-senteret. Denne endrede forutsetningen ble behandlet i kontaktgruppen, styringsgruppen og Utdannings- og forskningsdepartementet. Statsbygg utarbeidet et grovt kostnadsoverslag som ble oversendt departementet 16. august 2002. Departementet konkluderte med at det alternative prosjektet skulle legges til grunn, jfr. nytt oppdragsbrev fra Utdannings- og forskningsdepartementet, datert 29. oktober 2002. Dette oppdragsbrevet ga Statsbygg i oppdrag å utarbeide et revidert forprosjekt innenfor kostnadsintervallet for det opprinnelige prosjektet på 47,5 – 64 mill. kroner.

Prosjekteringsgruppen leverte det reviderte forprosjektet 20. desember 2002, og det ble behandlet i kontaktgruppen 27. februar 2003. Kontaktgruppen godkjente forprosjektet og ga Statsbygg i oppdrag å starte detaljprosjektering umiddelbart. Detaljprosjektet var i hovedsak ferdigstilt til 1. juli og fristen for anbudsutsendelse 1. september 2003 ble overholdt. Entreprenørene ble kontrahert i januar 2004 og primo februar startet byggearbeidene. Overlevering var satt til 1. desember 2004 og HL-senteret skulle ta lokalene i bruk 27. januar 2005. I ettertid ser man at den tilmålte byggetiden var noe knapp, men byggearbeidene ble ferdigstilt i tide bl.a. på grunn av et veldig godt samarbeidsklima i prosjektet. Anmodning om brukstillatelse ble innsendt 20. desember 2004 og uke 3 i 2005 ankom HL-senterets flyttelass.

Bygningsmessig beskrivelse

Lokalisering

Villa Grande ligger på Bygdøy i Oslo, ca. 500 meter nordøst for Huk-bukten. Hovedbygningen ligger på toppen av en kolle, ca. 20 moh, og hevet over omkringliggende villabebyggelse. Adkomsten er fra Huk Aveny i nord via en portbygning. Fra porten svinger en lindeallé i jevn stigning opp mot Villa Grande som ligger omkranset av store furutrær. Hovedinngangen mot nord vender ut mot en gårds-plass med preg av borggård. På flaten sør for bygningen ligger et større hageanlegg med lysthus. Hageanlegget og lysthuset inngår ikke i prosjektet, men skal rehabiliteres og utvikles noe senere.

Eksteriør

Med en grunnflate på hele 630 m² er Villa Grande trolig den største jobbetidsvillaen her til lands. Den er i nordisk romantisk stil og er representativ for villaarkitekturen på begynnelsen av 1900-tallet. Bygningens arkitektoniske utforming er typisk for jobbetidsvillane.

Bygningen er sammensatt av flere volumer bygd opp i balanse mellom symmetri og asymmetri. Bygningen består av en hovedfløy med dominerende midtstilt tårn, en lang sidefløy i vest og en smalere bygningskropp i øst. Hovedfløyen består av tre høye etasjer pluss innredet loft. Tårnet har ytterligere to etasjer. Sidefløyen i vest har tre etasjer pluss delvis innredet loft/råloft, mens bygningskroppen i øst har tre etasjer pluss loft. I tillegg er det full kjeller under vestfløyen.

Sprangene mellom bygningsvolumene og de mange takflatene samt tårn og karnapper, dominerer nord-, vest- og østfasadene. Sør-fasaden mot hagen har et roligere preg. Hovedfløyen har her en symmetrisk oppbygging med midtstilt tårn og altan. Hovedinngangen ligger i sokkeletasjen og vender mot gårdsplassen i nord. Inngangspartiet har en beskjeden baldakin båret av et dobbelt søylepar.

Tårnet og en del av de adderte bygningsvolumene er tekket med kobberplater mens resten av takene er tekket med rød takstein. Takene har flere panelte arkoppbygg. Vinduene er smårutete med krysspøst i hovedetasjen. Vinduene er jevnt over små og bygningen har et ganske lukket og avisende preg, spesielt mot nord. En del vinduer og dører har tunge skodder eller smijernsgittere. Etasjeskillere er av armert betong. Det særpregede anlegget markerer seg i omgivelsene både i størrelse og arkitektur. Tårnet på Villa Grande er et landemerke både fra sentrum og fra sjøen.

Interiør

Vaktmesterleiligheten i enden av vestfløyen er den eneste delen av interiøret som man vet ble innredet på 1920-tallet. Den ble påbygget garasjen i 1929. For øvrig sto Villa Grande som et skall uten fullstendig innredning fram til 1941, da den ble ombygget og innredet av Quisling. Selv om interiøret preges av den moderne funksjonalistiske arkitekturs metode og materialbruk, er det tydelige referanser til de reaksjonære, tradisjonelle strømningene i Tyskland som også hadde

innflytelse i Norge i mellomkrigstiden. Eldre fotografier viser blant annet at det i hirdsalen i underetasjen var takdekorasjoner med assosiasjoner til tysk nybarokk.

Interiørets formgivning og materialkvalitet er i seg selv ikke så imponerende. Likevel er tilbakevendingen til tidligere historiske stiler, 1600-tallsstemning og nybarokk, interessant i bevaringssammenheng. Interiøret i Villa Grande er eksempel på et trekk ved arkitekturen som fram til nå er viet liten oppmerksomhet, og som det er bevart forholdsvis lite av i Norge. Dette er kanskje det eneste som er igjen av krigsinteriører her i landet.

Tilpassing til moderne brukskrav

HL-senterets aktiviteter kan beskrives som følger:

1. En utstillingsdel som kan operere individuelt med eget sirkulasjonsmønster.
2. En forskningsdel med auditorium, bibliotek og kontorer m.m.
3. En publikumsdel med bl.a. kafé og uteservering.

De tre delene er vevd i hverandre, men fungerer hvis ønsket separat.

For prosjekteringsgruppen har det vært en stor utfordring å integrere de tre sidene ved brukers aktiviteter i bygningen og samtidig ivareta de fredede rommene og det fredede eksteriøret. Villa Grande hadde ikke tekniske installasjoner som tilfredsstilte kravene for bruk som kontorarbeidsplass, utstilling og kafé. Følgende måtte installeres:

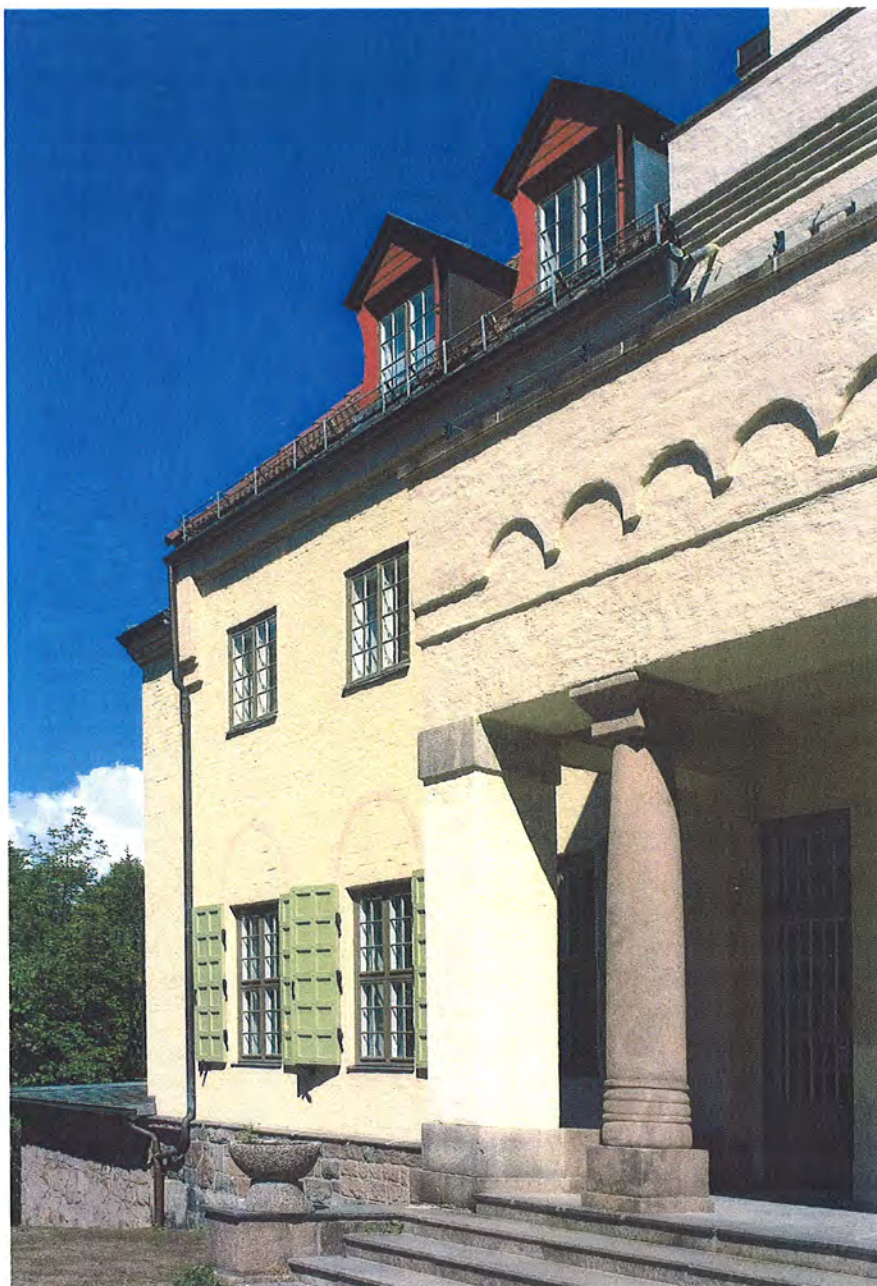
- Ny heis
- Ventilasjonsanlegg
- Brannrømming og brannsikring av tidligere konstruksjoner
- Elektriske installasjoner for sterk- og svakstrøm
- Alarmanlegg
- Nytt varmeanlegg med nye kjeler

Alle disse tekniske anleggene har måttet finne sine traséer delvis i de fredede interiører. Man har stått friere hva angår bygningsmessige inngrep i de områder i bygningen som ikke er fredet.

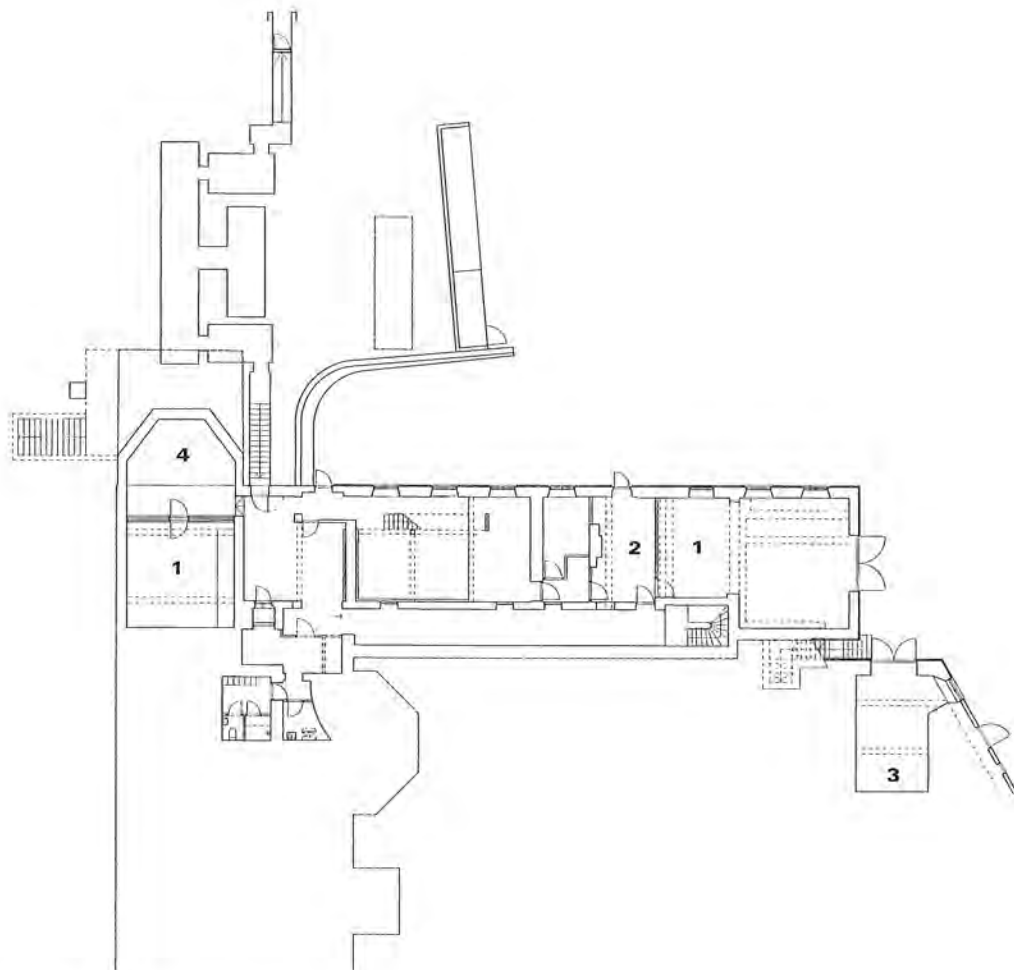
Prosjekteringsteamets viktigste arbeid har gått ut på å integrere den tekniske infrastruktur, mens de arkitektoniske hovedgrep er blitt tonet betydelig ned. Her har man i hovedsak forholdt seg til bygningens egenart og pusset opp og reparert. I enkelte soner som ikke er fredet, er det gjort til dels betydelige rivearbeider. Det dreier seg i hovedsak om kjelleren der en viktig del av utstillingen skal innpasses, samt i 2. etasje der foredragsal og kontorer for administrasjon og forskere er plassert i tidligere sove- og oppholdsrom for førerparets tjenerskap. Øvrige kontor- og møtefunksjoner samt arealer for utstillingen, som strekker seg over tre etasjer, er lojalt lagt inn i de fredede lokalene uten store plangrep.

En ny utvendig branntrapp har vært en premiss for i det hele tatt å kunne bruke anlegget. Et viktig bygningsmessig grep har vært utformingen av porthuset, der taket er hevet 1,2 m. Siden porthuset ikke er fredet, var en

slik løsning mulig. Alternativet var å kjøre utenom porthuset – så lenge all parkering til anlegget skal skje på egen tomt. Dette gjelder for eksempel også for busser for besøkende skolebarn.

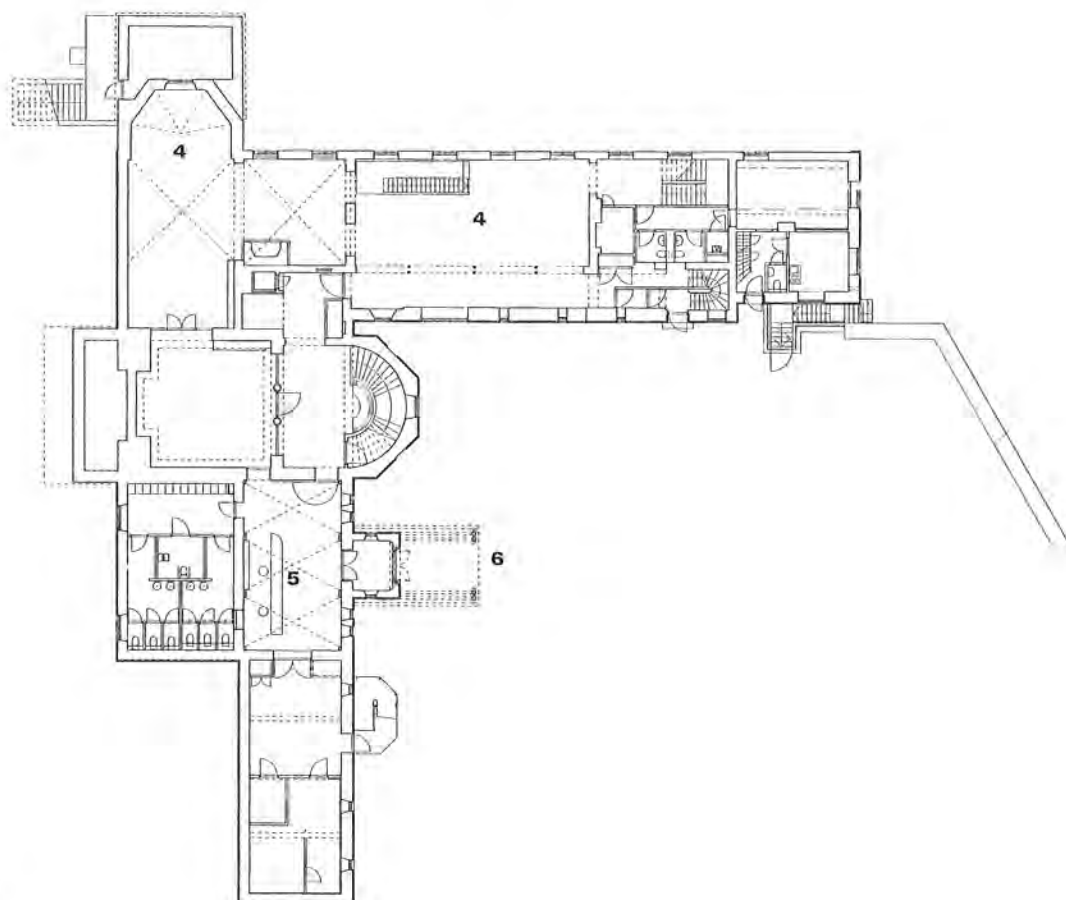

- 1 Teknisk rom
- 2 Lager
- 3 Garasje
- 4 Utstilling
- 5 Resepsjon
- 6 Hovedinngang
- 7 Kantine
- 8 Kontor
- 9 Disp.
- 10 Bibliotek
- 11 Konferanse
- 12 Møterom
- 13 Gjestekontor
- 14 Arkiv
- 15 Loft

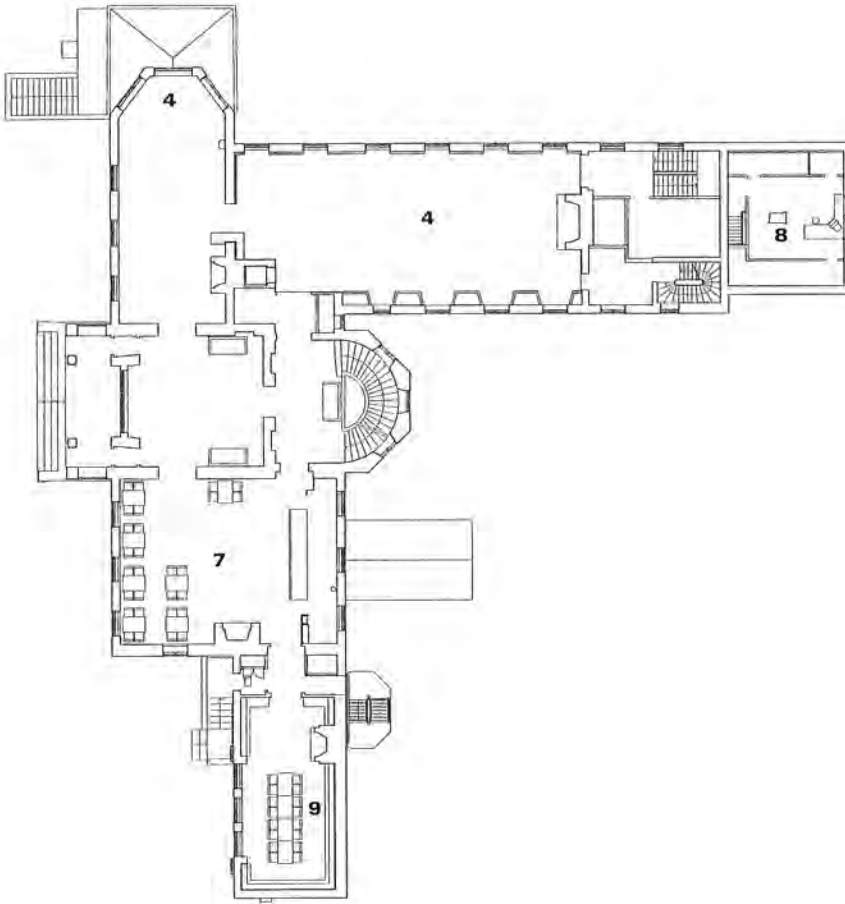

PLAN KJELLER

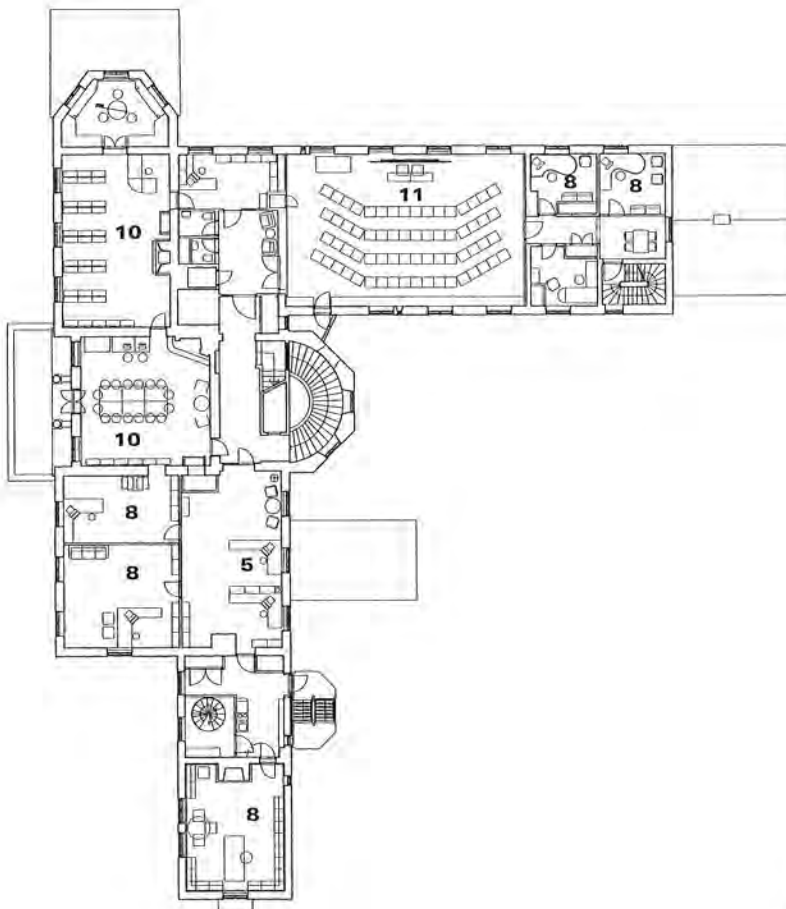
Tegninger: Tejle-Torp-Aasen Arkitektkontor AS

PLAN UNDERETASJE

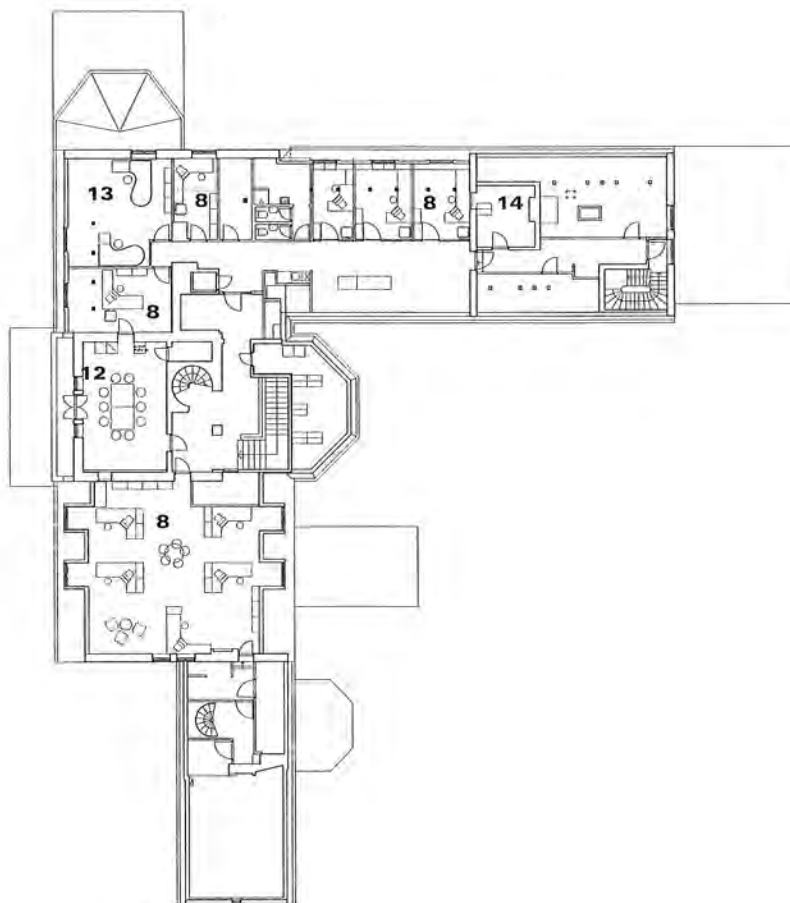

PLAN 1

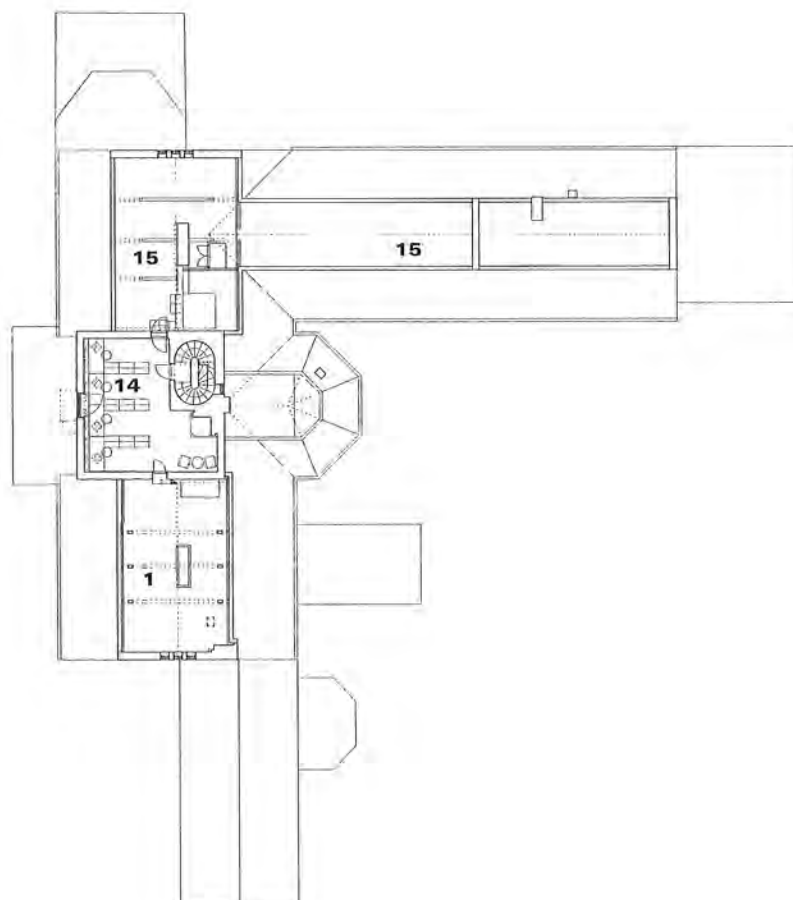

PLAN 2

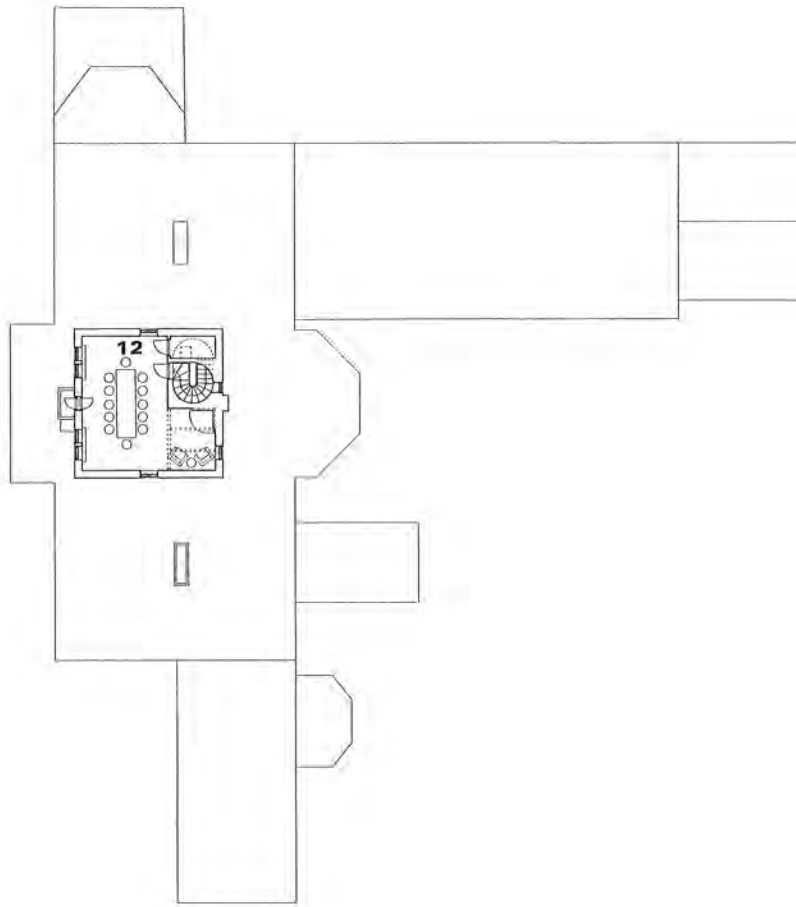
- 1 Teknisk rom
- 2 Lager
- 3 Garasje
- 4 Utstilling
- 5 Resepsjon
- 6 Hovedinngang
- 7 Kantine
- 8 Kontor
- 9 Disp.
- 10 Bibliotek
- 11 Konferanse
- 12 Møterom
- 13 Gjestekontor
- 14 Arkiv
- 15 Loft

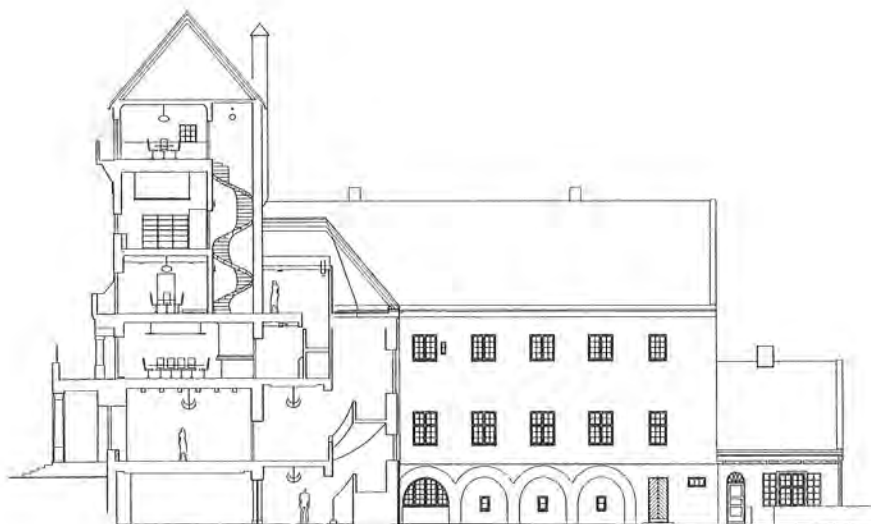
PLAN 3

PLAN 4

PLAN 5

SNITT

Antikvariske hensyn

Det har vært et nært samarbeid med Riksantikvaren i byggeprosessen. Direktoratet ble kontaktet tidlig, før byggeprogram var utarbeidet, slik at deres eventuelle krav kunne innarbeides. Riksantikvaren har fulgt prosjekteringsprosessen og deltatt i relevante byggemøter mens byggearbeidene pågikk. Videre har det vært nær kontakt mellom Statsbygg og Riksantikvaren om problemstillinger som har dukket opp underveis. Riksantikvaren har også deltatt på seminarer om antikvariske hensyn som Statsbygg har holdt for de prosjekterende og de utførende i rehabiliteringsprosjektet.

Premisser

Villa Grande ble fredet etter kulturminneloven den 3. januar 2005. Fredningsvedtaket ble således fattet først etter at rehabiliteringsprosjektet i hovedsak var slutført. Imidlertid varslet Riksantikvaren allerede i 2001 at det ville bli startet fredningssak for Villa Grande, og det har gjennom hele prosjektet vært lagt til grunn at anlegget skulle behandles som fredet.

Fredningen omfatter hovedbygningen med fasader og nærmere spesifiserte rom. Dette er hovedtrapperommet med reposer, hirsalen/spisesalen i underetasjen, biblioteket og øvrige store rom i 1. etasje, Vidkun Quislings kontor samt Maria Quislings smykkerom i 2. etasje og tårnet med tårnværelser og trapperom. Videre omfatter fredningen hageanlegget på sørsiden og lysthuset.

Den resterende delen av eiendommen, med allé og porthus, omfattes ikke av fredning etter kulturminneloven, men eiendommen er regulert til spesialområde bevaring etter plan- og bygningsloven.

Målsettinger

Villa Grande er i stor grad et resultat av arbeid som Vidkun Quisling fikk utført da han disponerte stedet under 2. verdenskrig, og verneverdien ved eiendommen er i stor grad knyttet til det krigs- og personallistoriske aspektet. Formålet med fredningen av Villa Grande er å bevare et anlegg som kan bidra til å belyse de mørkere sidene av

historien. Fredningen skal sikre både bygningen og de kulturhistoriske verdiene knyttet til anlegget.

Utfordringer, valgte løsninger Hovedbygningen

Etableringen av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge på eiendommen har nødvendiggjort et omfattende rehabiliterings- og ombyggingsprosjekt. Tilretteleggingen for ny bruk har medført at det måtte lages heis tilpasset rullestolbrukere og noen nye trapper mellom etasjene. Videre krevde de nye funksjonene nytt ventilasjonsanlegg, elektriske anlegg, IT, brannsikring, nye rømningsveier osv. De store bygningstekniske inngrepene som følge av dette er i all hovedsak lagt til de delene av bygningen som ikke omfattes av fredningen.

Inngrepene i fasaden begrenser seg til ny rømningsstrapp på fasaden mot gårdsplassen. Enkelte vinduer er skiftet av brannhensyn, og det er laget luftelyre på taket i forbindelse med ventilasjonsanlegget.

Før oppstart av prosjektet bar bygningen preg av ombygginger og endringer fra de årene den var i bruk som sykehjem og undervisningsbygg. Nyere sekundære vegger og senere tilføyelser er nå revet og rommene tilbakeført. Dette gjelder blant annet den såkalte Gildeskålen.

Med fredningen av Villa Grande tar man vare på såkalt negativ historie. At bygningen har en fortid som førerbolig og samlingssted for makthaverne i naziregimet fra 1941 til 1945, gjør at det er sterke og vonde følelser knyttet til stedet. Tilbakeføring til Quisling-perioden og vern av bygningselementer fra denne tiden har derfor møtt enkelte motforestillinger. Fra antikvarisk side er imidlertid Quisling-perioden mest interessant med tanke på bevaring og tilbakeføring av arkitektonisk uttrykk. Fasadene er fargeundersøkt av NIKU, og vinduer, inngangsparti m.v. er tilbakeført til den fargesettingen bygningen hadde under 2. verdenskrig.

Innvendig har det ikke vært stilt krav om fargeundersøkelser, men Statsbygg har gjort fargeundersøkelser i enkelte rom, blant annet i Hirdsalen i underetasjen. Her fant man rester av opprinnelig dekor under flere lag senere maling. Det viste seg imidlertid umulig å gjenskape dekoren. I de øvrige rommene der det har vært behov for oppmaling, har Riksantikvaren akseptert at man velger tidsriktige farger, uten at disse nødvendigvis har vært brukt i rommene tidligere. Eldre malingslag er ikke fjernet, og kildeverdien er dermed bevart for ettertiden.

Hageanlegget

I den delen av eiendommen som ikke omfattes av fredningen, har Riksantikvaren godkjent prosjekt for opparbeidelse av gårdsplassen, plassering av kunstnerisk utsmykning og en heving av taket på porthuset. Det siste var nødvendig for at porten fortsatt skulle kunne fungere som markering av hovedadkomsten til Villa Grande og som start på alléen.

Kunstnerisk utsmykking

Utsmykkingsutvalget startet sitt arbeid høsten 2004. Utvalgets første oppgave bestod i å få økt den økonomiske rammen for kunst slik at den samsvarte med prosjektets unike symbolverdi. Utsmykkingssummen ble derfor økt fra 0,5 mill. kr til 1 mill. kr.

I utvalgets analyse av dette helt spesielle stedet for kunstnerisk inngripen, festet man seg ved adkomstsonen; fra porthuset opp alléen via adkomstplassen fram til bygningen. Området ble vurdert som stort og med gode muligheter for en kunstnerisk introduksjon til senterets innhold og budskap, men samtidig også som svært krevende på grunn av bygningens borgaktive karakter og dominerende plassering. Tatt i betraktning opp-

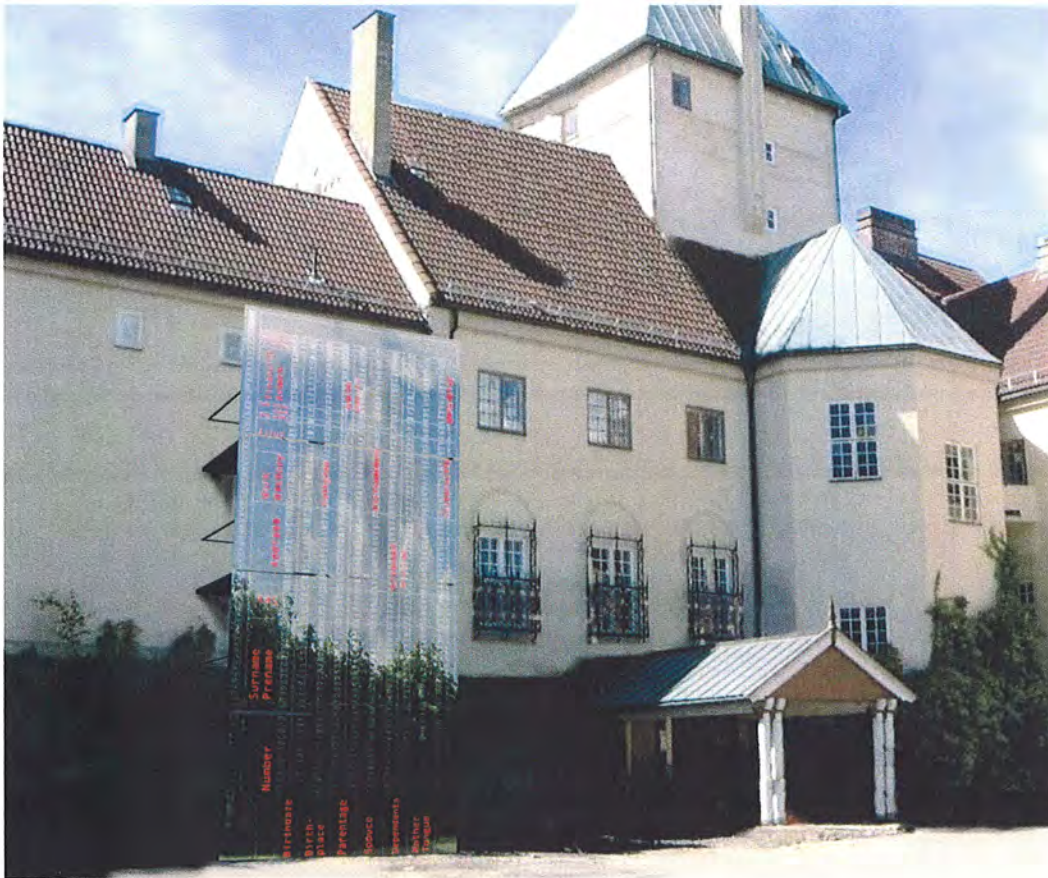
gavens store betydning, fant utvalget det mest tjenlig å invitere et mindre antall norske og utenlandske kunstnere til en lukket konkurranse: Arnold Dreyblatt (New York), Esther Shalev-Gerz (Paris), og de norske Per Inge Bjørlo, Jon Gundersen og Knut Åsdam. Under juryeringen ble utvalget forsterket med billedkunstner Dag Erik Elgin.

Konkurransedeltakerne leverte forslag av høy kvalitet preget av respekt og alvor, og hvert av dem kunne ha fortjent å bli realisert. Med spesiell henvisning til HL-senterets uttalte ambisjon om ikke bare å foreta nødvendig forskning og dokumentasjon, men søke å innvirke på offentligheten for å være med på å berede grunnen for en framtid der toleranse og selvrefleksjon preger samfunnet, valgte man Arnold Dreyblatts forslag. Dette tar på en særlig måte opp i seg både historiske og samtidige dokumenter.

Fra juryens innstilling heter det:

Dreyblatt har laget det eneste konkurransebidrag som i sin vertikalitet svarer til bygningens tårnende og borgaktige virkning. Verket har en størrelse på nesten 9 meters høyde og mer enn 4 meters bredde ved å dekke hele den nye branntappen som er det eneste utvendige tilbygg til det historiske anlegget. Men til tross for sin størrelse framtrer verket nesten immaterielt, antimonumentalt, som et hull, en åpning i den massive bygningskroppen.

Det står i en estetisk materialkontrast til veggens lukkede karakter og smijernspynten foran vinduene ved siden av. Kontrasten skyldes at hele den enorme rektangulære konstruksjonen består av tolv to-veis speilglass-paneler som er montert på en stålramme på en slik måte at de framstår som en bruddløs enhet. Det oppstår et rikt vekselspill mellom flate- og romvirkning med tre optiske lag. Det ene er speilet som fanger inn omgivelsene, plassen, trærne, beplantningen og de besøkendes bevegelser og som skifter etter døgnets og årstidenes lysforhold (uten å blende fordi speilet er nordvendt). Det andre laget er glassets overflate som er sandblåst med mønsteret til et historisk hullkort fra

Arnold Dreyblatt "Innocent Questions", utkast til utsmykking.

1944. Det tredje er en statisk, men usynlig struktur av dioder (LED) som bærer fram ord i rødtlysende punktskrift som dukker opp og forsvinner i en langsom, pulserende rytme uten at de kan stedfestes presist. Ordene er hentet fra ulike historiske spørreskjemaer og framtrer i stadig varierende konstellasjoner.

"Innocent questions" er tittelen på denne installasjonen, og uskyldige virker disse ord som spør etter navn, herkomst, yrke osv. slik vi alle kjenner dem fra byråkratiets spørreskjema. Hullkortene som ble utviklet sent på 1800-tallet er produkter av framveksten av den moderne staten og dens statistiske listeføring av borgerne, de er forløperne til den elektroniske dataregistrering som i globaliseringens tidsalder er i ferd med å omfatte alt og alle. I dette tilsynelatende nøytrale systemet ligger en maktstruktur nedfelt som ingen unnslipper. Den samme registrering kan misbrukes, er blitt og blir misbrukt til utestenging av mennesker som

er "annerledes". Hullkortmønsteret på glassflaten er hentet fra utkastet til et registreringskort fra det tyske firmaet Hollerith i 1944. Stikkordene som lyser i LED-skrift er delvis hentet fra "Spørreskjema for Jøder i Norge" som er påvist trykt i 12.000 eksemplarer umiddelbart etter at Quisling ble innsatt som "ministerpresident" av Reichskommissar Terboven, andre stammer f.eks fra gjeldende spørreskjema for visa etter Schengen-avtalen.

Utsmykkingsutvalget anser kunstverket som en uttrykksfull markør av husets gamle og nye innhold og samtidig et brudd med den historiserende fasadens avstumpethet. LED-skriften som oftest anvendes i reklamen og kommersiell informasjon, blir her til skriften på veggen som omformer forplassens karakter grunnleggende. Verket vil være en øyenvekker både på avstand og nær ved, og vil kunne gi oss innsikt.

Grunn og fundamenter

Det er liten fjelldybde og bygningen er fundamentert til fjell. Fjellgrunnen består av bergarter fra kambro-/silurperioden. Løsmassene består av matjord og diverse fyllmasser. De gode grunnforholdene har medført at det ikke er registrert setningsskader på bygningen. Det har vært noe inntrengning av fuktighet gjennom grunnmuren. Det er derfor lagt ny drenering rundt det meste av huset. Det er pigget ut under bygningen for ny vanntett heisgrube.

Bæresystem

Bygningen er oppført med bæresystem av armert betong og tegl. Dessverre er det ikke funnet pålitelige konstruksjonstegninger for den opprinnelige utførelsen. Det har vist seg at det i stor utstrekning er brukt Molerstein i dekkene. Dette er lyd- og varmeisolerende hulltegl som er faststøpt i underkant dekke som en del av bærekonstruksjonen. Det er armert mellom teglelementene. Takkonstruksjonene er av tre. Det er brukt takstoler og åser. Takstolene går til dels gjennom to

etasjer. Ved bygging av nytt ventilasjonsrom i 4. etasje måtte flere takstoler bygges om for å skaffe nok plass. Det ble her brukt brannbeskyttede stålprofiler.

For å skaffe plass for ventilasjonsrom i kjelleren og utstillingssal i underetasjen ble det utført omfattende utvekslingsarbeider med stålhelmer og stålsøyler. Nye ståltrapper mellom utstillingssalene i kjelleren, underetasjen og 1. etasje krevde også montasje av stålutvekslinger under dekkene før hulltagning. Ved ombygging for Quisling ble det lagd mange utvekslinger med stålkonstruksjoner. Det har vist seg at mange av disse ikke var blitt brannbeskyttet.

Taket over porthuset måtte heves for å skaffe nok høyde for busstrafikk. Det ble bygd en stålkonstruksjon under taket slik at det kunne fjernes med kran uten riving. Taket ble heist på plass på høyere nivå etter oppbygging av nye understøttelser på natursteinsmurene.

Branntekniske løsninger

Ombyggingen/bruksendringen har medført behov for en betydelig brannteknisk oppgradering. Bevaringshensyn har vært en utfordring i denne sammenhengen. Bygningen tilfredsstiller nå dagens branntekniske krav totalt sett, idet avvik er kompensert på annet vis (teknisk bytte). Eksempelvis vil hovedtrapperommet ved brann bli trykksatt som kompensasjon for manglende sluse / korridor før trapperommet. Det er montert trykksettingsaggregat skjult under trappen. Aggregatet er tilknyttet det nye brannvarslingsanlegget, slik at når alarmen går starter aggregatet automatisk. Trykksettingen er ført helt opp i tårnet for utnyttelse av de to tårnetasjene.

Det er montert en rekke nye brannklassifiserte vinduer der hjørnesmitte mellom brannceller har vært et problem. De nye vinduene er plassert innenfor de gamle for å bevare dem.

Ved ombygging for Quisling ble det som nevnt over utført mange utvekslinger med stålkonstruksjoner. Egne undersøkelser av dekkekonstruksjonen i ny konferansesal i 2. etasje viste at det lå ubeskyttede bærende stålbjelker over fredet trehimling i salen under. Det samme var tilfellet over ny kantine. Da dette ville være en uakseptabel risiko ved brann ble himlingen tatt ned midlertidig og stålbjelkene brannbeskyttet med brannmaling.

For sikker rømning er det iverksatt en rekke tiltak. Bl.a. er det laget ny alternativ rømningsvei fra 3. og 2. etasje via ny innvendig trapp fra 3. til 2. etasje og ny utvendig trapp ned fra 2. etasje. Det er installert nytt nødlysanlegg og nytt brannvarslingsanlegg.

VVS-tekniske anlegg

Siden Villa Grande opprinnelig var bygget som bolig, var omfanget av VVS-installasjoner begrenset til varme- og sanitæranlegg. Vertikale føringer lå i nisjer i ytterveggene, disse nisjene ble siden gjenmurt. Det fantes dermed ingen egnede føringsveier for nye installasjoner. Av mangel på føringsveier ble nye varmerør lagt inne i heissjakten ved ombyggingen under krigen. Fredning av interiøret i en rekke rom inkludert bygningens sentrale midt og bæresystem med underliggende bjelker, gjorde også horisontale føringer vanskelig.

Bygningen hadde i praksis ingen ventilasjon – heller ikke naturlig – og framstod som svært tett. Med endret bruk fra bolig til arbeidsplass var det derfor nødvendig å installere balansert mekanisk ventilasjon.

Etter grundig analyse ble det funnet plass til to tekniske rom og fire nye sjakter utenfor fredede rom. Mot nord ligger et teknisk rom for ventilasjon og kjøling i tidligere garasje i kjeller, med en sjakt umiddelbart ved rommet og en sjakt ved sentralt trapperom forsynt fra utvendige kanaler i bakken. Mot øst ble det bygget et nytt ventilasjonsrom på loft med sjakt direkte ned til kantine i 1. etasje og avgrening til ytterligere en sjakt ned til underetasjen.

Sanitæranlegg

Det er lagt nye bunnledninger for hele bygningen. Avløp fra grovkjøkken er ført til utvendig fettutskiller slik at man har en framtidig mulighet for bruk som varmtkjøkken. Fra nytt vanninnlegg i teknisk rom kjeller ligger hovedfordeling i tak og videre i kulvert mot øst. Varmtvann leveres fra 600 liters bereder i varmesentral med kjelvann og elektrisk kolbe for sommerdrift. Fra denne ligger også sirkulasjonsledning for horisontale føringer i sjakter. Fordelingsledninger i tak og sjakter er kobberør, mens det lokalt er brukt rør i rør i nye vegger samt i noen grad åpne føringer på murte vegger. Nye brannskap er plassert i tilknytning til sjakter.

Varmeanlegg

I opprinnelig varmesentral i kjelleren er tidligere utstyr erstattet av oljekjel på 350 kW, elektrokjel på 180 kW og trykkløs for-deler til varme, ventilasjon og berederkurs. Dimensjonerende temperatur er 80/60°C. Tidligere innvendige oljetanker er revet og erstattet av utvendig nedgravd tank på 12.000 liter. Tankrommet og deler av varmesentralen er dermed frigitt til museumsareal.

Fra varmesentralen ligger vertikal fordeling i kjellertaket og i opprinnelig kulvert mot øst. Nye opplegg ligger åpent, mens noen opplegg i tårnaksen er beholdt for å skåne fredede rom. Radiatorene er valgt i samsvar med opprinnelige typer, stort sett med plan front. I kontorer og enkeltrom er det brukt direktevirkende termostat, mens kantine, konferanserom og saler har elektrisk styring fra felles romføler.

Kuldeanlegg

Tele/datarom i 4. etasje har split-enhet på 2 kW for lokal kjøling. Utedel er plassert på luftet loft. I grovkjøkken er det avsatt plass for kjøle/fryserom. Utedeler for kjøle/fryserom tillates ikke på fasaden, det er derfor planlagt framtidig plassering i bod øst for bygningen.

Luftbehandlingsanlegg

Etter rehabilitering har hele bygningen balansert ventilasjon, unntatt vrimlestue i 1. etasje, Maria Quislings smykkerom i 2. etasje og tårnrom i 4. og 5. etasje.

Aggregater har SFP faktor < 2.0 og 15% overkapasitet ved nominell luftmengde. Midlere luftmengde til lokalene er ca. 9 m³/time pr. m². Om sommeren leveres avkjølt luft.

Fra aggregat i teknisk rom i kjeller betjenes overliggende areal fram til hovedtrapp. Nominell luftmengde er ca. 14.000 m³/time. Luftinntak og avkast er i opprinnelige vindusåpninger mot vest.

Fra teknisk rom på loft i 4. etasje dekkes hovedfløy mot øst med underliggende rom.

Nominell luftmengde er ca. 7.500 m³/time. Luftinntak og avkast er løst gjennom en takhatt som har form og dimensjon som tilsvarer skorstein mot vest. Separate vifter for avtrekk fra kjøkken og grovkjøkken er plassert på loft i etasjen under.

Kontorer og generelle lokaler har omrøringsventilasjon fra himling og bakvegg, mens vesentlige deler av museum, konferansesal og bibliotek har fortrenningsventilasjon. Seksjonering av kanalnettet med spjeld og trykkstyring av aggregatene, gir mulighet for individuell driftstid for museet. Konferansesalen har behovsstyrt luftmengde med temperatur og CO₂ føler. VAV spjeld sitter enkelt tilgjengelig i sjakt.

I bunkers er det montert avfukter.

Hovedtrapperom har trykksettingsvifte for brannsikring av rømningsveien. Tilførsel skjer nede og luftmengden styres fra trykkføler i trapperommet.

Luftkjøling

For kjøling av ventilasjonsluft er det bygget et vannkjøleanlegg i teknisk rom i kjeller. Anlegget leverer inntil 70 kW ved isvannstemperatur 10/14°C. Kjølemiddel er R134A og kjølemaskinen har schroll-kompressorer. Kjølerør er i pressfittingsystem. Tørrkjølerkretsen har ferdig mantlede plastrør i bakken fram til skuret, der tørrkjøler er plassert.

Utendørs VVS

Opprinnelig uttrekk mot badeplassen på Huk ble kamerakjørt og vurdert uegnet for rehabilitering. For å unngå omfattende graving i friområde, er det i stedet lagt ny felles trasé for spillvann og vann ned alléen mot nord. Vannledningen er ført fram i DN100 til ny brannkum ved bygningen. Overvann fra takvann føres i ledningsnett og håndteres lokalt i infiltrasjonssystem med plastkassetter. Dreneringen er i sin helhet fornyet, og går også til infiltrasjon.

Energioppfølging

Årlig energiforbruk til varmtvann, oppvarming

og ventilasjonsvarme er beregnet til 247 kWh/m². For oppfølging er det montert energimålere i kursene til disse. Det blir også målt strømforbruk til VVS-tavler for varme, ventilasjon og kjøling. På kjøleanlegget er det montert energimåler i isvannet, slik at reell virkningsgrad for kjøleanlegget kan beregnes og benyttes som erfaringsgrunnlag for senere anlegg. Energi og forbruksmålere er tilknyttet SD-anlegget for logging og presentasjon av tallmaterialet.

Elektrotekniske anlegg

Etter rehabiliteringen er alle anlegg nye. Det er lagt vekt på å tilpasse alle nye installasjoner til bygningen, og å framheve bygningens historiske verdier.

Elkraftinstallasjoner

Etablering av moderne føringsveier til et fredet interiør byr på store tekniske og arkitektoniske utfordringer. Det har vært nødvendig med spesialtilpasninger for at dette skal være mulig.

Som hovedføringsveier er det benyttet kabelbroer i vertikale nye bygningsmessige el.sjakter og i korridorer/fellesarealer over demonterbar himling eller faste himlinger med adkomst via luker. Fra tele- og datarom i 3. etasje er det montert kabelbroer over himling til vertikal ny bygningsmessig teleteknisk sjakt. For framføring av stigekabler og kursopplegg er det etablert to nye vertikale el.sjakter for elkraft- og teletekniske anlegg og en ny vertikal el.sjakt for teletekniske anlegg. Stigekabler for elkraft er lagt på kabelbroer fra hovedfordeling i kjeller til bygningsmessig sjakt for elkraft vestfløy

samt i rør i grøft over forplass til bygningsmessig sjakt for elkraft østfløy. For framføring av kabler og uttak til stikkontakter er det montert veggkanaler som mates fra kabelbroer i korridorer/fellesarealer i samme etasje, eller fra etasjen under.

I utstillingsarealer er det montert kabelkanaler på avstandskonsoller på vegg i kjeller og underetasje samt kabelbro under datagulv i 1. etasje for framføringer til uttak for elkraft, AV-anlegg m.m.

Til lyspunkter og stikkontakter i fredede/vernede rom, er det i størst mulig grad benyttet det opprinnelige skjulte røranlegget med noe supplerende åpent kabelanlegg. Kursopplegg i rom med ny vegger og nedforet himling er utført som skjult røranlegg. I de områder hvor det er strenge lydkrav er gjennomføringer for veggkanaler/kabling mellom rom søkt unngått.

Lynavledeanlegg

Opprinnelig lynavledeanlegg er rehabilitert og tilfredsstiller beskyttelsesnivå 3.

Strømforsyning

Bygningen forsynes fra transformator som er plassert i traforom ved garasje i kjelleretasjen. Transformatoren er en 3-viklingstrafo for spenning 230V og 400V. Forsyningsspenning til Villa Grande er utført med 400V TN-S.

Fordelingsanlegg

Hovedfordelingen er bygget opp som en frittstående kapslet stålstativtavle med adkomst fra en side. Hovedfordeling er plassert i eget rom i kjeller. Det er etablert en underfordeling i hvert plan i øst- og vestfløy som er montert på stativ i bygningsmessige el. sjakter. Fordelinger for byggautomasjon er bygget opp som stålplateskap montert som gulvskap eller på vegg. Fordeling til heis er montert innfelt i heisfront i plan 3.

Det er installert måleranlegg for følgende arealer/utstyr i bygningen:

- Elementkjele
- Driftstekniske anlegg
- Kjøkken
- Øvrige anlegg

Lysanlegg

I hovedtrapperom fra underetasje til 3. etasje og vringleareal i 1. etasje er det opprinnelige lysutstyret rehabilitert og montert opp igjen. For øvrige vernede rom er valg av lysutstyr, plassering og prinsipper foretatt i nært samarbeid med riksantikvar/arkitekt/byggherre. Dette for best mulig å tilpasse belysning til rom med frednings-/vernestatus, andre arkitektoniske forhold samt rommenes funksjon.

For de resterende arealer er veiledning/anbefalinger fra Selskapet for lyskultur i hovedprinsipp benyttet ved beregninger av lys i de forskjellige arealene. Det er i alt vesentlig benyttet lysutstyr med elektronisk forkoblingsutstyr. I kontorer, møte- og grupperom er det i hovedsak benyttet nedhengte lysrørarmaturer i pendel med opp- og nedlys. Armaturer i møte- og grupperom er utført med digitalt dempingsutstyr. I korridorer og fellesarealer er det benyttet innfelte downlights med kompaktlysrør og dekor som gir lysspredning opp i himling, samt noen vegg-

armaturer med opplys. Konferansesalen er utstyrt med innfelte downlights med kompakt-lysrør og digital demping.

Nødlysanlegget er utført som 230V sentralisert adresserbart tilstandsovervåket system med batteri back-up. Ledelys styres over spenningsvakter på lyskurser i rømningsveier, og i fellesarealer hvor det er montert ledelys-armaturer. Det er benyttet funksjonssikker kabel for deler av nødlysanlegget. Som markering av utganger/nødutganger er det installert markeringslysarmaturer med LED i publikumsarealer og 8W lysrørarmaturer i øvrige arealer. Ledelys er integrert i allmenn-belysningsarmaturer i korridorer og fellesarealer, med unntak av hovedtrapperom, hvor det er montert separate armaturer for ledelys under håndløper.

Elvarmeanlegg

Det er montert varmekabel med gulvføler i garderobe i kjeller, for øvrig er bygningen varmet opp med vannbårent varmeanlegg. For vannbårent anlegg er det installert elementkjele på 150 KW. Det er montert

selvregulerende varmekabler på stigerør for varmtvann. Det er montert nye varmekabler for snøsmelteanlegg i takrenner med nedløp med automatisk styring.

Driftstekniske anlegg

Det er i hovedsak benyttet separate kurser for stikkontakter til arbeidsplasser og teknisk utstyr. For renholdsutstyr osv. er det i korridorer/vrimlearealer installert stikkontakter min. hver 15. meter på egne kurser. Kabler til de VVS-tekniske anleggene i tekniske rom er lagt på kabelbro og i rør på tak/vegg/utstyr. For følere m.m. ute i arealene og utendørs er kabler lagt på kabelbroer, som en blanding av skjult og åpent anlegg fram til utstyret.

Tele- og automatiseringsinstallasjoner

I bygningsmessige el.sjakter med telefordelinger er det i hver etasje plass for plinting/utstyr for de ulike alarmanleggene. I svakstrømsrom i kjelleretasje og tele- og datarom i 3. etasje er det montert stativer/rack med plinter/patchepanel for kommunikasjonsanlegg samt sentraler for alarmanlegg.

Integrerte kommunikasjonsanlegg

Det er installert et parkabelbasert sprednett for telefon og data med uttak plassert i veggkanal i de forskjellige rom. For tele- og datakommunikasjon er det benyttet kategori 6 nett. Det er montert uttak i følgende romtyper; kontorer, grupperom, møterom, bibliotek, konferansesal samt noen underordnede rom. Krysskopling for telefoni og patchepanel for data er plassert i tele- og datarom i 3.etasje. Videre er det montert uttak til antenner for installasjon av trådløs kommunikasjon for telefon og data som dekker tilnærmet alle arealer. Det er montert porttelefon i forbindelse med to innganger i underetasje og en inngang i kjeller.

Brannalarmanlegg

Det er montert et adresserbart brannalarmanlegg. Brannalarmsentral er plassert i svakstrømsrom i kjeller, videre er det montert brannmannspanel med detektororienteringskart i vindfang hovedinngang i underetasjen. Det er installert et heldekkende adresserbart automatisk brannalarmanlegg med røkdetektorer og manuelle meldere. Som akustisk varslingsanlegg er det installert brannklokker. Brannalarmanlegget styrer dører i rømningsveier, nødlysanlegg, adgangskontrollanlegg, trykksetningsvifte i hovedtrapp og AV-anlegg i konferansesal. Videre har anlegget direkte overføring til brannvesenet.

Innbruddsalarmanlegg og adgangskontrollanlegg

Det er installert adresserbart innbruddsalarmanlegg og adgangskontrollanlegg i bygningen. Kortlesere med kodetastatur er montert ved hovedinnganger samt inn til de respektive soner. Alle hendelser blir presentert på PC. Dører med adgangskontroll i rømningsveier er forriglet over brannalarmanlegget. Videre har anleggene direkte overføring til vaksentral.

TV-overvåkingsanlegg

Det er installert TV-overvåkingsanlegg som omfatter visuell overvåking av nærområdet utenfor bygningen og visuell overvåking av utstillingsarealer. Alle hendelser blir

presentert og lagret på PC'er. Videre har anlegget direkte overføring til vaksentralen.

Lyd- og bildeanlegg

I konferansesalen er det montert program- og talelydanlegg, bildeanlegg med frontprosjeksjon av data- og videobilde samt styresystem med LCD-touch betjeningspanel. Teknisk forsterkerutstyr, CD- og videospiller m.m. er montert i rack i rommet.

Automatiseringsanlegg

Det er installert et sentralt driftskontrollanlegg med egen skjermterminal for betjening av anlegget plassert på Statsbyggs driftskontor. Følgende anlegg styres og overvåkes:

- Sanitæranlegg
- Varme- og kjøleanlegg
- Luftbehandlingsanlegg
- Jordfeilvarsling
- Utelys
- Nødlysanlegg
- Varmekabelanlegg (snøsmelteanlegg)
- Brannalarmanlegg
- Innbruddsalarmanlegg
- Adgangskontrollanlegg
- Heis
- Energimålinger
- Effektregistrering
- Registrering av driftskostnader
- Driftsmeldinger
- Energioptimalisering
- Tidsstyringsprogram

Heisanlegg

Det er montert en maskinromløs elektrisk wireheis med kapasitet 630 kg. Heisen går over kjeller, underetasje, 1., 2. og 3.

Utendørsbelysning

Opprinnelig utebelysning i allé er justert/tilpasset ny utendørsplan med opprinnelige parklysmatører. Det er nye parklysmaster på parkerings-/økonomigårdsplass samt nye lysarmaturer i forbindelse med alle inngangspartier m.m. Utelys styres over felles fotocelle og tidsprogram på SD-anlegget.

Prosjektadministrasjon

Oppdragsgiver

Utdannings- og
forskningsdepartementet

Byggherre

Statsbygg

Kontaktgruppe

Utdannings- og
forskningsdepartementet
Statsministerens kontor
HL-senteret
Statsbygg

Ida Børresen
Malin Nossum
Oddbjørn Fure
Berit Skarholt

Brukerrepresentant

Katusha Otter Nilsen

Prosjektgruppe i Statsbygg

Prosjektleder
Byggeteknikk
Elektroteknikk
VVS-teknikk
Bygningsøkonomi

Haakon Grønnæss
Terje Karlsson
Lars Oma
Inger-Marie Oftebro
Arne Køhn

Riksantikvaren

Siv Leden Nytrøen

Byantikvaren

Leidulv Mydland

Prosjekteringsgruppe

Arkitekt

Telje-Torp-Aasen
Arkitektkontor AS, Oslo

Rådgivende ingeniører i:

Byggeteknikk
VVS-teknikk
Elektroteknikk

A. L. Høyer AS, Oslo
Ingeniørkontoret Ingénia AS, Oslo
Ingeniør Per Rasmussen AS,
Bærum

Byggeledelse

T-2 PAtteam AS, Oslo

Kunstnerisk utsmykking

Utsmykkingsfondet for
offentlige bygg

Dag Wiersholm

Utsmykkingsutvalget

Bruker
Byggherre
Arkitekt
Kunstnerisk konsulent

Katusha Otter Nilsen
Haakon Grønnæss
Fredrik A. S. Torp
Jan Brockmann

Utsmykking utvendig
Vegginstallasjon

Arnold Dreyblatt

Sideentreprenører

Bygg
Rør
Ventilasjon
Elektro
Heis
Riving
Anleggsgartner

Langemyhr AS, Tønsberg
NVS AS, Oslo
Luftkvalitet AS, Oslo
National Elektro AS, Oslo
Elevator AS, Hamar
Bjølsen Avfall, Oslo
Løvold AS, Leirsund

Økonomisk oversikt

(foreløpige tall)

Bygningsmessige arbeider	kr 27.076.000
VVS-anlegg	kr 6.288.000
El- tele- automatikk	kr 9.447.000
Heis	kr 600.000
Utendørsanlegg	kr 7.700.000
Entreprenørkostnader	kr 51.111.000
Honorarer	kr 12.215.000
Administrasjon, gebyr	kr 4.820.000
Prosjektkostnad inkl mva	<u>kr 68.146.000</u>

Arealer

Nettoareal	2.622 m ²
Bruttoareal	3.376 m ²

STATSBYGG

Biskop Gunnerus' gate 6
P.b. 8106 Dep.
0032 OSLO
Tlf.: 815 55 045
www.statsbygg.no